

Свято-Троїцька церква 1866р.
Фото В.А.Пашкевича

Коли францисканці покинули обитель, монастир був прийнятий протоієреєм Костянтином Червінським. 13 листопада 1866 р. він освятив головний престол церкви на честь Святої Трійці. Розпочиналась нова сторінка в історії монастиря. Двадцять першого травня 1868 р. було освячено другий південний престол на честь архистратига Михаїла, а дев'ятого листопада 1869 р. – третій північний престол на честь апостолів Петра і Павла. Повернення церкви православним стало поштовхом до чергових змін в оздобленні її інтер'єру. Більшість зображень католицьких святих і навіть портрети представників роду князів

Острозьких були перемальовані на православні ікони, вітари частково розібрані, а їхні декоративні елементи використані при побудові іконостасів.

Недоторканим залишився лише чудотворний образ Богородиці Одигітрії, який за часів перебування в монастирі францисканців знаходився у великому вітарі, а після передачі монастиря православним був розміщений у новому іконостасі над царськими вратами. Повернення монастиря у православ'я було дуже великою подією на Волині. Адже Богоявленський собор в Острозі був тоді майже повністю зруйнований і Свято-Троїцький храм Межириччя виявився найбільшою за розмірами православною святинею Острожчини. У зв'язку з поверненням церкви православним російським департамент Уділів подарував храму великий дзвін, на якому був вигравіруваний такий напис: "1871 р., жовтня 12 дня, в царствування Государя Імператора Олександра ІІ відлитий цей дзвін в дар від департаменту Уділів для Межирицької Троїцької церкви, поверненої в 1866 р. з тимчасового католицького захоплення. Відлитий на заводі А.П.Фінлянської у Москві. Ваги 107 пуд. 5 ф.". В "Історико-статистичному описі церков і приходів Волинської єпархії" Миколи Теодоровича сказано, що цей дзвін був відлитий на прохання відомої просвітниці, камер-фрейліни імператриці Марії Олександрівни – Антоніни Дмитрівни Блудової, яка саме в цей час розпочала перебудову колишнього монастиря капуцинів в Острозі на жіноче училище для православних дівчат, а костел Святої Трійці цього монастиря перебудувала на православну церкву Кирила та Мефодія. Графиня А.Д.Блудова переконала благочинного священника Костянтина Червінського віддати католицьким ксьондзам дзвін вагою 55 пудів, який належав монахам-францисканцям. Костянтин Червінський погодився на це тільки з однією умовою, що графиня А.Д.Блудова дістане для церкви дзвін вагою не менше 100 пудів. Графиня виконала цю

умову. На дзвоні є зображення Св. Благовірного князя Олександра Невського, ікони Казанської Богоматері та Трійці Вітхого Завіту.

Після повернення церкви православним всі землі францисканського монастиря перейшли в казну. Згідно опису церковного майна, зробленого в 1884 році, священику під садибу було виділено 1,04 десятину. Крім того причет храму – священик, псаломщик та просфорник - користувалися землями закритої на той час Свято-Михайлівської церкви в Межирічі – садибою 2, 000 саж, з яких ріллі було – 22 десятини, сінокосу – 6 десятин, лісу – 2 десятини, а також - млином на р. Вілія, що належав Кирило-Мефодіївській братській церкві в Острозі. У 1884 р. в Свято-Троїцькій церкві нараховувалось 860 парафіян. У церковно-приходській школі, що розміщувалась у селянській хаті, – 27 учнів.

Протоієрей Костянтин Червінський помер у 1895 р. під час епідемії холери, і, як записано в архівних актах:

“...на ньому епідемія припинилась”. Наступний настоятель храму – отець Костянтин Рогальський опікувався церквою до 1906 року. У 1898 р. за його розпорядження проводились роботи по відновленню чудотворного образу і риз Межирицької Богородиці. Близько 1900 р. художник Єрмаков розписав стіни храму. Величезні картини на біблійні сюжети були намальовані по ескізам розписів видатних російських художників Віктора Васнецова та Михаїла Нестерова у Володимирського собору в Києві.

З 1906 р. недовго керував приходом священик Іоанн Ярема, його змінив отець Ілля Яцьковський. При ньому, у 1913 році, відбулась пожежа, що знищила усі господарські будинки, північний кутовий корпус і одну башту монастирського корпусу. У скрутні часи Першої світової війни та революції монастир занепав ще більше, особливо після того, як в 1918 році на його території були розквартировані німецькі війська. Слід додати, що перед революцією були спроби утворити на території монастиря резиденцію вікарного Острозького православного єпископа, проте різні причини, зокрема, сама революція, перешкодили здійсненню цього наміру.

У 1918 р. отець Ілля Яцьковський помер. На його місце прийшов Стефан Рихліцький. Його служіння припадає на той період, коли згідно Ризького договору 1921 р. територія Західної України ввійшла до складу Польської держави. Отже, з 1921 до 1939 р. Межиріч був прикордонним містечком. Недалеко від села, у бору, розташувалась польська стражниця (застава), а на мосту, біля кладовища, стояв прикордонний пост.

В'їзд до Межиріча дозволявся лише за особливою перепусткою польських влад. Тому протягом цих 19 років містечко Межиріч остаточно занепало і перетворилося на село, а монастир без фінансової підтримки заїжджих прочан переживав не найкращі часи. Правда, інколи до монастиря приїжджали екскурсії з Острога, які проводив Стефан Рихліцький. Незважаючи на труднощі, отець Стефан знаходив засоби для виконання посильного ремонту монастиря. Йому довелось взяти на свої плечі ще один тягар. З 1925 р. почалось напружене відстоювання монастиря від посягань католиків. Стефан Рихліцький зібрав беззаперечливі докази про православне походження храму, завдяки чому судова справа, що затягнулась з 1929 до 1934 року, була вирішена на користь православних. Отець Стефан пробув настоятелем храму до 1943 року, проте двічі був змушений покидати Межирічі. У 1926-1929 рр. в церкві правив його зять Володимир Бобровницький. А з 1937-1940 рр. парафією керував

Феодор Черній до свого арешту радянською владою у 1940 р. Після нього тиждень служив у Межирічі священник Арсеній Михайлівський, але в липні цього ж 1940 р. знову повернувся на прохання парафіян Стефан Рихліцький. У 1943 р. він був змушений вже назавжди покинути Межирічі, рятуючись перед наближенням фронту з викупленим з німецького полону сином – солдатом Радянської армії - до далекої Аргентини.

Отже, в 1943 р. отця Стефана знову змінив його зять Володимир Бобровницький.

На початку його служіння, у січні 1944 року, після сутички куріню УПА з частинами регулярної Радянської армії, радянські солдати, вважаючи, що повстанці засіли за мурами монастиря, відкрили по монастирю артилерійський вогонь. Про це нагадує вибита цегла над вівтарем, на місці якої утворилось заглиблення, добре видиме і сьогодні. Тільки делегація парафіян з білим прапором врятувала святиню від артобстрілу. Ще раніше, за часів німецької окупації, на території монастиря були розквартировані мад'яри.

Отець Володимир Бобровницький прослужив у межиріцькому храмі майже 50 років - до 1981 року. Це був нелегкий для Церкви період, прийшлося пережити радянську пропаганду безбожності, зневажання релігії, атеїстичне виховання молоді, гоніння на священників, повальне закриття і збезчещення храмів, що часто супроводжувалось розгромами, спаленням цінних документів та ікон. У цей складний час отець Володимир завдяки своїй освіченості, досвіду, особистій симпатичності не раз коректно запобігав неодноразовим спробам радянської влади закрити храм. Його можна було назвати зразковим священником. В пам'яті людей він залишився як інтелігентна, розумна, високоосвічена і разом з тим проста і щира людина, завжди готова всім прийти на допомогу. За його пастирства у 1967-1971 роках, працівниками Львівської філії міжобласного науково-дослідного реставраційного центру на території

монастирського комплексу було проведено ґрунтовні реставраційні роботи: поштукатурені мури монастиря, відновлено на них гребні у вигляді ластівчиного хвоста, відреставровано піч Януша та Заславську браму, виконано реставраційні роботи в храмі. Все це мало велике значення для збереження унікального монастирського комплексу. Отець Володимир помер 19 лютого 1981 року. Наступним настоятелем храму став молодий священик Владислав Башук, а далі, з 1987 до 1991 року – отець Михаїл Климчук.